

Dinamička memorija

Objektno programiranje - 8. vježbe (1. dio)

Sebastijan Horvat

Prirodoslovno-matematički fakultet,
Sveučilište u Zagrebu

10. svibnja 2023. godine

Kratko ponavljanje

Što rade sljedeće instrukcije:

- (a) `int *pi = new int;`
- (b) `int *pi = new int(1024);`
- (c) `int *pi = new int();`
- (d) `string *ps = new string;`
- (e) `string *ps = new string();`
- (f) `string *ps = new string(10, '9');`
- (g) `vector<int> *pv = new vector<int>{0,1,2,3,4,5};`
- (h) `auto p1 = new auto("abc"); //char**`
- (i) `const int *pci = new const int(1024);`
- (j) `const int *pci = new const int;     X`
- (k) `const string *pcs = new const string;`

Ponavljjanje

- ▶ alociranje niza: `int *p = new int[42];`
- ▶ inicijalizacija: `int *p2 = new int[10] ();`
`int *p3 = new int[10]{0,1,2,3,4,5,6,7,8,9};`

Primjer. Odredite vrijednosti elemenata dinamičkih polja:

- (a) `string *p = new string[10];`
- (b) `string *p = new string[10] ();`
- (c) `string *p = new string[10] {"a","b",string(5,'x')};`

Pitanje. Zašto dealokaciju moramo raditi ovako: `delete [] p;`
a ne ovako: `delete p;`?

Pitanje. Što ako korisnik unese za `n` vrijednosti 0, a koristimo:
`string *p = new string[n];`?

Nastavak

- ▶ neuspjela alokacija baca iznimku `std::bad_alloc`
- ▶ to možemo suzbiti s `nothrow` (tada samo vraća null-pokazivač)
- ▶ `delete` mora dobiti ili null-pokazivač ili pokazivač na dinamički alociranu memoriju pomoću `new`

Primjer.

```
int *p1 = nullptr;
int *p2 = new (nothrow) int; //treba zaglavlje new
delete p1;
delete p2;
p1 = p2 = nullptr;
```


Pametni pokazivači: Motivacija

- ▶ dinamička memorija problematična jer ju treba **osloboditi u pravom trenutku**
- ▶ česti problemi: zaboravljanje oslobađanja memorije ili oslobađanje dok još neki pokazivač na nju pokazuje
- ▶ podsjetnik: *klase koje se ponašaju poput pokazivača*

Rješenje: **pametni pokazivači** (zaglavlje `memory`)

- ▶ prate koliko pokazivača imamo na neki resurs i znaju kada ga treba osloboditi
- ▶ dvije vrste (posjeduje li pokazivač resurs ili ga dijeli):
  - ▶ **shared_ptr**
  - ▶ **unique_ptr**

shared_ptr

- ▶ predložak za tip - navodimo tip objekta na koji će pokazivati
- ▶ po *defaultu* je nul-pokazivač
- ▶ funkcija `make_shared` alocira i inicijalizira (koristi argumente za konstrukciju - poput *emplace*) objekt, te vraća `shared_ptr` na njega

Primjer.

```
shared_ptr<string> p1;  
shared_ptr<list<int>> p2;  
shared_ptr<int> p3 = make_shared<int>(42);  
shared_ptr<string> p4 = make_shared<string>(10, '9');  
shared_ptr<int> p5 = make_shared<int>();  
auto p6 = make_shared<vector<string>>();
```


Primjer. `shared_ptr` ima brojač referenci

```
#include<memory>
...
struct Par {
    Par(int a, int b) : br(a), naz(b) { }
    int br, naz;
};

void ucitaj(shared_ptr<Par> p) {
    cin >> p->br >> p->naz;
}

void ispis(shared_ptr<Par> p) {
    cout << "(" << p->br << "," << p->naz
         << ")" << p.use_count() << endl;
}
```

(main je na sljedećem slajdu...)

Nastavak primjera (main funkcija)

```
int main() {
    auto p1 = make_shared<Par>(1, 5);
    ispis(p1);
    {
        auto p2(p1); //ili: auto p2 = p1;
        ucitaj(p2);
        ispis(p2);
    }
    ispis(p1);
    p1 = make_shared<Par>(3, 4);
    ispis(p1);
    return 0;
}
```

- ▶ kad broj referenci padne na 0, resurs se automatski oslobađa
- ▶ kad bi `Par` imao *defaultni* konstruktor imali bismo, primjerice,
`p1 = make_shared<Par>();`

Din. memoriju često koristimo za dijeljenje resursa

Primjer. Ne znamo unaprijed broj stringova koje trebamo
⇒ koristimo `vector`

```
vector<string> v1;
{
    vector<string> v2 = {"a", "an", "the"};
    v1 = v2;
}
```

- ▶ bolje umjesto kopiranja (za velik broj elemenata neefikasno!) da imaju dijeljeni resurs
- ▶ no, sjetimo se količine posla iz dijela *klase koje se ponašaju poput pokazivača* - možemo izbjeći ovako:

```
class vektor {
private:
    std::shared_ptr<std::vector<std::string>> podaci;
};
```


Datoteka `vektor.h`

- ▶ dostupna na web stranici kolegija (zajedno s datotekama `Vektor.cpp` i `main.cpp`)

```
class vektor {
public:
    typedef std::vector<std::string>::size_type
        size_type; //za kraci zapis
    vektor();
    vektor(std::initializer_list<std::string>);
    size_type velicina() const;
    bool prazan() const;
    std::string& dohvati(size_type);
    void dodaj(const std::string&); //dodaje na kraj
    void izbaci(); //izbaci s kraja
private:
    std::shared_ptr<std::vector<std::string>>
        podaci;
};
```


Konstruktori

```
vektor::vektor() :  
    podaci(make_shared<vector<string>>()) { }  
  
vektor::vektor(initializer_list<string> il) :  
    podaci(make_shared<vector<string>>(il)) { }
```

- ▶ dohvati i izbaci operacije moraju provjeriti postoji li određeni element, te prijaviti grešku ako ne postoji

⇒ dodamo privatnu funkciju provjeri

```
class vektor {  
    private:  
        ...  
        void provjeri(size_type,  
                      const std::string&) const;  
};
```


Nastavak (metode dohvati i izbaci)

```
void vektor::provjeri(size_type i,  
                     const string &poruka) const {  
    if (i >= podaci->size())  
        throw out_of_range(poruka);  
}
```

Upotreba u funkcijama dohvati i izbaci:

```
string& vektor::dohvati(size_type i) {  
    provjeri(i, "nema traženog elementa");  
    return (*podaci)[i];  
}  
  
void vektor::izbaci() {  
    provjeri(0, "izbacivanje iz praznog vektora");  
    podaci->pop_back();  
}
```


Nastavak (metode `velicina`, `prazan`, `dodaj`)

- ▶ dovoljno jednostavne za *inline*

```
class vektor {
public:
    ...
    size_type velicina() const {
        return podaci->size();
    }
    bool prazan() const {
        return podaci->empty();
    }
    ...
    void dodaj(const std::string &s) {
        podaci->push_back(s);
    }
    ...
};
```


Primjer `main` funkcije

```
vektor v({"jedan", "dva", "tri"});
{
    vektor v1 = v;
    v1.izbaci();
    v1.dodaj("pet");
}
for(size_t i = 0; i < v.velicina(); ++i)
    cout << v.dohvati(i) << endl;
```

Objasnite zašto su nam sad dobre *defaultne* verzije operacija kopiranja, pridruživanja, te destruktora.

shared_ptr & new

- ▶ ne možemo implicitno pretvoriti pokazivač u pametni pokazivač

Primjer.

```
shared_ptr<int> p2(new int(42)); ✓  
shared_ptr<int> p1 = new int(1024); ✗  
  
shared_ptr<int> clone(int p) {  
    return new int(p); ✗  
    return shared_ptr<int>(new int(p)); ✓  
}
```

- ▶ nije preporučljivo miješati pametne pokazivače s običnim pokazivačima (samo pametni znaju kad treba osloboditi memoriju)

shared_ptr operacije

- ▶ funkcija **get** vraća (običan) pokazivač na objekt na koji pokazuje
- ▶ svrha: ako nam treba običan umjesto pametnog pokazivača (oprez: ne preko običnog pokazivača uništiti objekt!)

Primjer. Objasnite što je ovdje pošlo po krivu:

```
shared_ptr<int> p(new int(42));  
int *q = p.get();  
{  
    shared_ptr<int>(q);  
}  
int br = *p; ✗
```

- ▶ **reset** za pridruživanje novog pokazivača, a **unique** za provjeru je li to jedini pametni pokazivač na resurs

```
if (!p.unique())  
    p.reset(new string(*p));
```


Korištenje vlastitog *delete* koda

- ▶ `shared_ptr` po *defaultu* pri uništenju resursa poziva `delete` na pokazivaču koji sadrži
- ▶ umjesto toga, može se pozvati funkcija koju damo pametnom pokazivaču

```
void kraj(int *p) {
    cout << "Kraj: " << *p << endl;
    delete p;
}

...
shared_ptr<int> p(new int(5), kraj);
{
    shared_ptr<int> q(p);
}
```


unique_ptr

- ▶ „posjeduje” objekt na koji pokazuje
- ▶ nema kopiranja/pridruživanja
- ▶ nema `make_shared` ⇒ koristimo `new`

Primjer.

```
unique_ptr<string> p1(new string("abc"));
unique_ptr<string> p2(p1);    X
unique_ptr<string> p3;
p3 = p1;    X
```

- ▶ možemo prenijeti vlasništvo jednog (nekonstantnog) `unique_ptr` drugome korištenjem `release` ili `reset`

Primjer.

```
unique_ptr<string> p2(p1.release());
unique_ptr<string> p3(new string("abc"));
p2.reset(p3.release());
```


Nema kopiranja ili pridruživanja, ali premještanje može

Primjer.

```
unique_ptr<int> f1(int p) {
    return unique_ptr<int>(new int(p));
}

unique_ptr<int> f2(int p) {
    unique_ptr<int> r(new int(p));
    return r;
}

...

unique_ptr<int> p1 = f1(12);
unique_ptr<int> p2 = f2(15);
cout << *p1 << ", " << *p2 << endl;
```


Korištenje vlastitog *delete* koda (`unique_ptr`)

- ▶ slično kao kod vlastitih *hash* funkcija za asoc. spremnike

Primjer.

```
void kraj(int *p) {
    cout << "Kraj: " << *p << endl;
    delete p;
}

...

unique_ptr<int, decltype(kraj)*>
    p1(new int(50), kraj);
```


Pametni pokazivači i dinamička polja

Primjer.

```
unique_ptr<int []> up(new int[10]); //zagrada!  
for (size_t i = 0; i != 10; ++i)  
    up[i] = i;  
up.release(); //automatski poziva delete[]
```

Problem. shared_ptr ne podržava izravno dinamička polja.

- ⇒ trebamo vlastiti kod za oslobađanje (po def. zove samo delete)
- ⇒ nema operatora[] - ide preko get() i pokazivača ispod

Primjer.

```
void kraj(int *p) {  
    delete[] p;  
}
```

```
shared_ptr<int> sp(new int[10], kraj);  
for (size_t i = 0; i != 10; ++i)  
    *(sp.get() + i) = i;  
sp.reset();
```


Lambda izraz

- ▶ prethodni kod jednostavnije uz lambda izraz:

```
shared_ptr<int> sp(new int[10],  
    [](int *p) { delete[] p; });
```

Općenito o lambdaama:

- ▶ objekti koji se mogu pozivati (uz funkcije, funkcijske pokazivače i klase koje preopterećuju operator())
- ▶ općeniti oblik:
[capture list](parameter list) -> return type { function body }
- ▶ lista parametara i povratni tip nisu obavezni
- ▶ unutar [] navodimo okolne lokalne varijable koje želimo koristiti

Klasa `allocator`: motivacija

- ▶ `new` = alokacija + konstrukcija objek(a)ta u memoriji
- ▶ `delete` = destrukcija + dealokacija objek(a)ta u memoriji

Primjer. Koliko elemenata se nepotrebno postavlja na neku vrijednost da bi im se ona zatim promijenila?

```
string *const p = new string[n];
string s, *q = p;
while (cin >> s && q != p + n)
    *q++ = s;
...
delete[] p;
```

- ▶ važniji problem: klase bez *defaultnog* konstruktora ne mogu se dinamički alocirati kao niz

Klasa `allocator`

- ▶ `allocator` je predložak - navodimo tip objekta koji alociramo
- ▶ alocira memoriju (prikladne veličine i poravnanja) za čuvanje objekata danog tipa
- ▶ zatim možemo po potrebi konstruirati objekte (ne čitati nekonstruiranu memoriju!) - na kraju prvo uništimo sve konstruirane objekte, a zatim dealociramo svu zauzetu memoriju

Primjer.

```
allocator<string> alloc;
auto const p = alloc.allocate(n);
auto q = p;
alloc.construct(q++);
alloc.construct(q++, 10, 'c');
alloc.construct(q++, "hi");
cout << *p << endl;
while (q != p)
    alloc.destroy(--q);
alloc.deallocate(p, n);
```


allocator algoritmi

- ▶ zaglavlje **memory**

Primjer. Kopiramo elemente vektora i zatim još toliko brojeva 9 - primjerice, {2,4,3,4} →

2	4	3	4	9	9	9	9
---	---	---	---	---	---	---	---

```
vector<int> vi = {2, 4, 3, 4};
```

```
allocator<int> alloc;
```

```
auto p = alloc.allocate(vi.size() * 2);
```

```
auto q = uninitialized_copy(vi.begin(), vi.end(), p);
```

2	4	3	4	q			
---	---	---	---	-----	--	--	--

```
q = uninitialized_fill_n(q, vi.size(), 9);
```

2	4	3	4	9	9	9	9	q
---	---	---	---	---	---	---	---	-----

```
for(size_t i = 0; i < vi.size() * 2; ++i)
```

```
    cout << p[i] << endl;
```

```
while (q != p)
```

```
    alloc.destroy(--q);
```

```
alloc.deallocate(p, vi.size() * 2);
```


weak_ptr - za „slabo” dijeljenje objekta

- ▶ pametni pokazivač koji pokazuje na objekt kojim upravlja shared_ptr, ali ne utječe na pripadni brojač referenci

Primjer.

```
auto p = make_shared<int>(24);
```

```
weak_ptr<int> wp1(p);
```

```
{
```

```
    auto q = make_shared<int>(42);
```

```
    wp1 = q;
```

```
    cout << wp1.use_count() << endl; //1
```

```
}
```

```
cout << wp1.expired() << endl; //1
```

```
wp1.reset(); //null
```

```
wp1 = p;
```

```
if (shared_ptr<int> np = wp1.lock()) {
```

```
    cout << *np << endl; //nema deref.w.ptr!
```

```
}
```


Primjer upotrebe `weak_ptr`

Pokazivačka klasa za klasu `Vektor`

- ▶ dodamo u `vektor.h`:

```
class VektorPok {
private:
    std::weak_ptr<std::vector<std::string>> wptr;
    std::size_t tren;
};
```

- ▶ imamo slabi pokazivač na `vector` podaci vektora iz kojeg ćemo ga inicijalizirati (ili `nullptr`)
- ▶ `tren` = indeks elementa koji trenutno označava ovaj objekt

`VektorPok`: konstruktori

```
class VektorPok {
public:
    VektorPok(): tren(0) { }
    VektorPok(vektor &v, size_t i = 0) :
        wptr(v.podaci), tren(i) { }
    ...
};
```

Uočimo:

- ▶ prvi konstruktor: implicitno `wptr` kao *null* slabi pokazivač
- ▶ drugi konstruktor: uzima referencu na nekonstantni objekt tipa `vektor` ⇒ ne možemo `VektorPok` vezati za konstantni `vektor`

VektorPok: metoda članica provjeri

- ▶ želimo provjeriti je li sigurno dereferencirati VektorPok

```
class VektorPok {
    ...
private:
    std::shared_ptr<std::vector<std::string>>
    provjeri(std::size_t, const std::string&) const;
}; ...
```

```
shared_ptr<vector<string>> VektorPok::provjeri
    (size_t i, const string &poruka) const {
    auto ret = wptr.lock();
    if (!ret)
        throw std::runtime_error("nema vektora");
    if (i >= ret->size())
        throw std::out_of_range(poruka);
    return ret;
}
```


Operacije s pokazivačem

```
class VektorPok {
public:
    VektorPok& operator++();
    std::string& operator*() const;
    std::string* operator->() const;
    ...
};
```

```
VektorPok& VektorPok::operator++() {
    provjeri(tren, "inkr. preko enda");
    ++tren;
    return *this;
}
string& VektorPok::operator*() const {
    auto p = provjeri(tren, "deref. nakon enda");
    return (*p)[tren];
}
string* VektorPok::operator->() const {
    return & this->operator*();
}
```


Klasa vektor: begin i end operacije

- ▶ vraćaju VektorPok objekt koji pokazuju na prvi i jedan iza zadnjeg elementa u vektor objektu

```
class VektorPok;
class vektor {
    friend class VektorPok;
public:
    VektorPok begin();
    VektorPok end();
    ...
};
```

```
VektorPok vektor::begin() {
    return VektorPok(*this);
}
VektorPok vektor::end() {
    return VektorPok(*this, podaci->size());
}
```


Dodatno: Operacije usporedbe za VektorPok

```
class VektorPok {
    friend bool operator==(const VektorPok&,
        const VektorPok&);
    friend bool operator!=(const VektorPok&,
        const VektorPok&);
    ...
};
```

```
bool operator==(const VektorPok &lv,
    const VektorPok &dv) {
    return (*(lv.wptr.lock()) == *(dv.wptr.lock())
        && lv.tren == dv.tren);
}
bool operator!=(const VektorPok &lv,
    const VektorPok &dv) {
    return !(lv == dv);
}
```


Primjer upotrebe (u funkciji `main`)

```
VektorPok p;  
for(p = v.begin(); p != v.end(); ++p)  
    cout << *p << endl;
```

Program za pretraživanje teksta

Zadatak. Napisati program koji u zadanoj datoteci nalazi traženu riječ (ukoliko se onda javlja u toj datoteci). Nakon unosa riječi, treba se ispisati u koliko se linija datoteka ta riječ javlja, te lista linija iz datoteke (zajedno s pripadnim rednim brojem) u kojima se ta riječ javlja. Ako se riječ javlja u istoj liniji više od jednom, ta linija se samo jednom ispiše. Linije u kojima se javlja tražena riječ treba ispisati u uzlaznom poretku, tj. 7. linija mora se ispisati prije 9. linija itd.

Primjer unosa i ispisa

Unesite trazenu rijec ili k za kraj: et

et se javlja u 12 linija

(linija 4) invidunt ut labore **et** dolore ...

(linija 6) At vero eos **et** accusam **et** justo ...

(linija 10) sed diam ... labore **et** ...

(linija 12) At vero eos **et** accusam **et** ...

(linija 16) sed diam ... labore **et** ...

(linija 18) At vero eos **et** accusam **et** ...

(linija 24) at vero eros **et** accumsan **et** ...

(linija 37) at vero eros **et** accumsan **et** ...

(linija 52) At vero eos **et** accusam **et** ...

(linija 56) sed diam ... labore **et** ...

(linija 57) sed diam ... vero eos **et** ...

(linija 61) **et** nonumy ... **et et** invidunt ...

Unesite trazenu rijec ili k za kraj: dian

dian se javlja u 0 linija

(Napomena. U rješenju se umjesto ... ispiše cijela linija!)

Rješenje. (1. dio - klasa Tekst)

Tekst.h

```
using br_linije = std::vector<std::string>::size_type;
```

```
class Tekst {  
private:  
    std::shared_ptr<std::vector<std::string>> datoteka;  
    std::map<std::string,  
        std::shared_ptr<std::set<br_linije>>> podaci;  
};
```

- ▶ spremamo datoteku kao niz linija - ako kasnije trebamo liniju br. i , naći ćemo ju na indeksu i
- ▶ svakoj riječi pridružimo skup rednih brojeva linija u kojima se ta riječ javlja (Koja je ovdje prednost korištenja skupa?)
- ▶ ne želimo kopiranje podataka - no, nije poželjno da, primjerice, destruktor uništi resurs na koji imamo pokazivač (⇒ to se neće dogoditi korištenjem `shared_ptr`!)

Rješenje. (1. dio - klasa Tekst)

```
Tekst.h
```

```
class RezultatUpita;  
class Tekst {  
    public:  
        Tekst(std::ifstream&);  
        RezultatUpita upit(const std::string&) const;  
    private:  
        ...  
};
```

- ▶ konstruktor čita danu datoteku (sprema linije i podatke o riječima)
- ▶ upit za traženu riječ vraća: broj linija, brojeve i sadržaj linija u kojima se ta riječ javlja - najlakše sve to vratiti u drugoj klasi RezultatUpita (uočite potrebnu deklaraciju!)

Klasa Tekst - Konstruktor

```
Tekst::Tekst(ifstream &is) :  
    datoteka(new vector<string>) {  
    string str;  
    while (getline(is, str)) {  
        datoteka->push_back(str);  
        int n = datoteka->size() - 1;  
        istringstream linija(str);  
        string rijec;  
        while (linija >> rijec) {  
            auto &linije = podaci[rijec];  
            if (!linije)  
                linije.reset(new set<br_linije>);  
            linije->insert(n);  
        }  
    }  
}
```


Rješenje (2. dio - klasa RezultatUpita)

Tekst.h

```
class RezultatUpita {
private:
    std::string trazeno;
    std::shared_ptr<std::set<br_linije>> linije;
    std::shared_ptr<std::vector<std::string>> datoteka;
};
```

Podaci u rezultatu upita:

- ▶ riječ koju ovaj rezultat predstavlja
- ▶ pametni pokazivač na skup brojeva linija u kojima se ta riječ javlja
- ▶ pametni pokazivač na vektor koji sadrži ulaznu datoteku

Rješenje (2. dio - klasa RezultatUpita)

Tekst.h

```
class RezultatUpita {
public:
    RezultatUpita(std::string s,
        std::shared_ptr<std::set<br_linije>> p,
        std::shared_ptr<std::vector<std::string>> f) :
        trazeno(s), linije(p), datoteka(f) { }
    ...
};
```

- ▶ konstruktor - sprema argumente u odgovarajuće dijelove

Klasa Tekst - funkcija upit

```
RezultatUpita Tekst::upit(const string &rijec) const {
    static shared_ptr<set<br_linije>>
        nemapodataka(new set<br_linije>);
    auto lokacija = podaci.find(rijec);
    if (lokacija == podaci.end())
        return RezultatUpita(rijec,
            nemapodataka, datoteka);
    //else
        return RezultatUpita(rijec,
            lokacija->second, datoteka);
}
```


Funkcija za ispis rezultata upita

```
class RezultatUpita {
    friend std::ostream& ispis(std::ostream&,
        const RezultatUpita&);
    ...
};
```

```
ostream &ispis(ostream &os, const RezultatUpita &rez) {
    os << rez.trazeno << " se javlja u "
        << rez.linije->size() << " linij";
    switch(rez.linije->size()) {
        case 1 : os << "i"; break;
        case 2 : case 3 : case 4 : os << "e"; break;
        default: os << "a";
    }
    os << endl;
    for (auto br : *rez.linije)
        os << "\t(linija " << br + 1 << ") "
            << *(rez.datoteka->begin() + br) << endl;
    return os; }
```


Primjer main funkcije

```
int main() {
    ifstream datoteka("tekst.txt");
    Tekst t(datoteka);
    while (true) {
        cout<<"Unesite trazenu rijec ili k za kraj: ";
        string rijec;
        if (!(cin >> rijec) || rijec == "k")
            break;
        ispis(cout, t.upit(rijec)) << endl;
    }

    return 0;
}
```